

Styrets beretning

BIRs kjerneoppgave er å skape verdi for våre eiere og kunder gjennom å levere effektive, pålitelige og bærekraftige renovasjonstjenester. BIR håndterte 144 382 tonn husholdningsavfall i 2023, og total gjenvinningsprosent ble 81,2, inkludert energigjenvinning. Konsernets konkurranseutsatte virksomhet håndterte til sammen 52 127 tonn næringsavfall med 99 prosent total gjenvinningsgrad. BIR er vestlendingens egen miljøbedrift, og fikk gjennom sammenslåing med Indre Hordaland Miljøverk i 2023 tre nye eierkommuner. BIR har nå 11 eierkommuner og håndterer avfallet til 386 100 innbyggere i ti kommuner.

2023 KORT OPPSUMMERT

Driftsresultatet gikk ned fra 153,2 mill. kroner i 2022 til 106,6 mill. kroner i 2023.

BIRs solgte 50 tonn ombruksvarer og hadde 20 000 kunder på ombruksmarkedet i Møllendalsveien.

BIR satser videre på elektriske kjøretøy. Ca. 30 prosent av renovasjonsbilene er elektriske.

Årsresultat etter skatt ga et overskudd på 5,3 mill. kroner mot 121,5 mill. kroner i 2022.

BIR ga nytt liv til over 10 tonn hvitevarer gjennom ombruk hos samarbeidspartner.

BIR jobber aktivt for å få finansiering til å etablere karbonfangstanlegg i Rådalen.

Det fjerde kullet av BIRs lederutviklingsprogram ble gjennomført med 19 deltakere.

Sykefraværet var 7,04 prosent i 2023, som er en nedgang fra 7,3 prosent i 2022.

Total avfallsmengde i 2023 var 144 382 tonn, det vil si en reduksjon på 0,48 prosent fra 2022.

Måling viser at BIR har et godt omdømme og at det er høy tillit til BIR knyttet til bærekraft.

Kvinneandel i BIR-konsernet er 21 prosent, og det er 25 prosent kvinner i konsernledelsen.

Mengden innsamlet matavfall fra husholdningskunder er doblet sammenlignet med 2022.

BIRs første bærekraftsstrategi blir vedtatt. Den fastslår hvordan BIR skal nå sine bærekraftsmål.

BIR vokser i omfang og hadde 596 medarbeidere per 31.12.2023.

278 forbedringsforslag ble registrert i BIR i 2023, en økning på 8,6 prosent fra 2022.

Styret takker samtlige medarbeidere for god arbeidsinnsats i året som har gått. Tilbakemeldinger fra kundene og en høy score på kundetilfredshet viser at kundene i all hovedsak er godt fornøyd med tjenestene. Tilpasningsdyktige og motiverte medarbeidere har vært avgjørende for at BIR også i 2023 har vist seg som en viktig samfunnsaktør, servicebedrift og et ledende avfallsselskap.

Om virksomheten

BIR er landets eneste renovasjons- og ressurskonsern som har selskaper i hele avfallens verdikjede. BIR eies av elleve kommuner i bergensregionen: Askøy, Bergen, Bjørnafjorden, Eidfjord, Kvam, Osterøy, Samnanger, Ulvik, Vaksdal, Voss og Øygarden. BIR er eid av vestlendinger og skaper verdier for vestlendinger.

BIR AS er morselskapet og har flere heleide datterselskaper som sørger for innsamling av avfall, mottak av avfall, sortering, materialgjenvinning og behandling av avfall. BIR er medeier i flere selskaper som driver innovasjon innen digitale tjenester og sirkulær økonomi.

I mars 2023 flyttet vi til nytt hovedkontor på Lungegårdskaien. BIR-konsernet har en rekke anlegg i eierkommunene.

Konsernmodellen strekker seg tilbake til 2002 med etablering av BIR AS som morselskap og ulike driftsselskaper som døtre. Strategien bak konsernmodellen var å «etablere strategisk kontroll med avfallsstrømmen og derigjennom øke verdiskapingen, utvikle BIR til en servicebedrift, oppnå kostnadseffektiv drift og oppnå armlengdes avstand mellom innkjøper og utfører».

Gjennom opprettelsen av BIR som aksjeselskap og organisering etter konsernmodellen, ble det satt ytterligere søkelys på verdiskaping og kostnadseffektiv drift. Styret og eierkommunene er godt fornøyd med at kjernen i modellen er å tilby like tjenester og priser for alle eierkommunene, og at vi har oppnådd mer sammen enn kommunene kunne gjort hver for seg. Prinsippet ble vedtatt i BIRs representantskap i 1999 og er tuftet på at alle skal få hentet bosset sitt med ulike virkemidler tilpasset den geografien som betjenes. Dette prinsippet ble utfordret gjennom forvaltningsrevisjonen, som i 2022 ble gjennomført på initiativ fra kontrollutvalget i Bergen kommune. Det ble reist en problemstilling rundt utøvelsen av selvkostregelverket med tanke på finansieringen av bossettet i Bergen sentrum. BIR sendte i november 2022 brev til Kommunal- og distriktsdepartementet og ba om en avklaring på problemstillingen, og mottok et svar fra Klima- og miljødepartementet, som ikke var entydig. Saken har vært innom kontrollutvalget, byrådet og bystyret i Bergen og tatt opp på Eiermøtet i desember 2023. Både eierkommunene og styret vurderer at BIR sin prispolitikk om like priser for likeverdige tjenester har fungert tilfredsstillende for eiere og kunder og endrer ikke på dette prinsippet.

Selskapets konsernstrategi strekker seg over perioden 2020-2024, og BIR skal utarbeide ny konsernstrategi i løpet av 2024. Kjerneverdiene – superpålitelig, miljøpådriver, imøtekommende og lagspiller (SMIL) – og visjonen, «vestlendingenes egen miljøbedrift», ligger som et godt fundament. Den overordnede ambisjonen er at BIR skal være en miljøbedrift som viser vei, noe som innebærer å være ledende på å skape verdi av avfallsressurser, miljøvennlig avfallshåndtering og ledende på innovasjon og kundevennlige tjenester. BIRs bærekraftsstrategi ble vedtatt i 2023. Den støtter opp under konsernstrategien og konkretiserer organisasjonens tilnærming til bærekraft og konsernets rolle innen bærekraftig utvikling i det grønne skiftet.

I konsernstrategien er det definert sju satsingsområder som skal sikre at målene nås: BIR skal være en sentral driver for utvikling av sirkulære verdikjeder, ta samfunnsansvar før og etter egen verdikjede, sikre helhetlige løsninger og kontroll på avfallsstrømmene, anvende teknologi til utvikling av kundevennlige, innovative og effektive løsninger, styrke synlighet og kommunikasjon og utfordre rammebetingelser. Internt skal konsernet jobbe med å utvikle og ivareta BIRs medarbeidere og kultur. I 2023 ble det i tillegg til de seks første satsingsområdene lagt til et som omhandler å aktivt søke nye inntektskilder.

Dynamikken mellom konkurranseutsatt virksomhet og lovpålagte tjenester gir en innovasjons- og effektivitetskultur i konsernet med god avkastning på eiernes kapital og en lav pris på den lovpålagte tjenesten.

I 2023 hadde BIR langt lavere inntekter for BIRs energiproduksjon enn i rekordåret 2022. Høyere renter og generell inflasjon har påvirket BIR sine kostnader i 2023 betydelig. Lavere inntekter og økte kostnader samt utvikling av tjenestetilbudet, blant annet gjennom innsamling av matavfall fra husholdningskundene, har medført at BIR har hatt en krevende økonomisk situasjon i 2023.

Visjonen «vestlendingenes egen miljøbedrift» gir retning om at BIR kan strekke seg utover dagens nedslagsfelt. Veksten i 2023 med tre nye eierkommuner gir synergier og gevinster i form av mer effektiv drift for hele konsernet, økte utviklingsmuligheter innen digitalisering og miljøvennlige kundetilbud. Et eksempel på dette kjøp av tomt på Bjørkemoen på Voss for å etablere eget biogassanlegg og biopark.

Biogassanlegget representerer en fremtidsrettet måte å behandle organiske ressurser lokalt. Det er et godt sirkulærøkonomisk tiltak der man tar vare på de gode næringsstoffene i matavfallet, og det vil gi en god klimaeffekt. Det blir det første biogassanlegget i Vestland for behandling av matavfall fra husholdninger. Ressursene som skal brukes for å skape biogass i anlegget på Voss er matavfall og kumøkk, og produktene vil bli biogass og biorest. Et anlegg på Voss er derfor ideelt til formålet, med god tilgang til råstoffet kumøkk, lokal produksjon av høyverdig biogass og lokal bruk av bioresten på en sirkulær måte. Anlegget forventes å være i drift i løpet av 2025.

Det er vedtatt en rekke nye krav til utsortering av husholdningsavfallet, som BIR gjennom enerettstildelinger fra eierkommunene må sikre at blir innfridd. I løpet av 2023 er det igangsatt tjenesteutvikling som sikrer at målene blir nådd. Det er også gjennomført en digital transformasjonsanalyse for BIR, som legger et meget godt grunnlag for videreutvikling av den digitale plattformen.

Konsernet består, i tillegg til BIR AS, av følgende datterselskaper:

Direkte eie	Andel
BIR Nyverdi AS	100 prosent
BIR Husholdning AS	100 prosent
BIR Infrastruktur AS	100 prosent
BIR Ressurs AS	100 prosent
BIR Bedrift AS	100 prosent
BIR Voss Hardanger AS	100 prosent
Lønningen Tomteselskap AS	100 prosent
Møllendalsveien 31 AS	100 prosent
Møllendalsveien 40 AS	100 prosent
Biosirkel Vestland AS	100 prosent

Indirekte eie (selskaper eid av BIR Bedrift AS)	Andel
Lønningshaugen 6 AS	100 prosent
Fleslandsveien 67 AS	100 prosent
Ommat Matressurs AS	100 prosent
Bossug AS	100 prosent
Brødr Salomonsen AS	100 prosent
Retura Vest AS	80 prosent
Retura Nomil AS	66,67 prosent
Norsk Riving AS	86,72 prosent

Konsernet har investeringer i følgende selskap:	Andel
Eviny Termo AS	49 prosent
Eviny Energiservice AS	49 prosent
BIR Bedrift Energi AS	50 prosent
Carrot AS	34,8 prosent
Bergen Carbon Solutions AS	4,9 prosent
Invertapro AS	24,7 prosent
Greentech Innovators AS	16 prosent
Retura Norge AS	20 prosent

Resultatregnskap

Fortsatt drift

Styret bekrefter at forutsetningene for fortsatt drift er til stede, og at dette er lagt til grunn ved utarbeidelse av årsregnskapet.

Driftsinntekter

BIR-konsernet hadde i 2023 en omsetning på 1 178,6 mill. kroner. Det er en omsetningsøkning på 21,4 mill. kroner i forhold til året før. Endringen gjenspeiler at konsernet har vokst med tilførsel av selskapene BIR Voss Hardanger AS og Retura Nomil AS som samlet tilfører konsernet 64,8 millioner kroner. Holder man denne tilførselen utenfor, har konsernet hatt en nedgang i inntekter, blant annet som følge av en reduksjon i avfallsgebyret og lavere energiinntekter.

I BIR AS økte driftsinntektene fra 668,2 mill. kroner i 2022 til 698,6 mill. kroner i 2023. Hovedforklaringen på økningen kommer fra en økning i selvkostrente som belastes datterselskapene for leie av eiendom.

Driftskostnader

Driftskostnadene i konsernet økte med 68,0 mill. kroner, fra 1 004,1 mill. kroner i 2022 til 1 072,1 mill. kroner i 2023.

Utviklingen i driftskostnadene reflekterer at konsernet har blitt utvidet med flere datterselskaper, samtidig som at prisstigningen fortsatt har vært høy.

Driftskostnadene i BIR AS ble redusert fra 663,3 mill. kroner i 2022 til 652,0 mill. kroner i 2023, en reduksjon på 11,3 mill. kroner.

Andre driftskostnader og av- og nedskrivninger har økt fra fjoråret grunnet fortsatt høy inflasjon og økt virksomhet i 2023 sammenlignet med fjoråret. Varekost avhenger av avregninger selvkost mot datterselskaper og svinger noe fra år til år.

Driftsresultat

Driftsresultatet for konsernet ble redusert med 46,6 mill. kroner, fra 153,2 mill. kroner i 2022 til 106,6 mill. kroner i 2023.

Driftsresultatet i selskapsregnskapet økte med 41,7 mill. kroner fra 4,9 mill. kroner i 2022 til 46,6 mill. kroner i 2023.

Inntekter fra investeringer i tilknyttede selskaper

Resultatandelen fra Eviny Termo AS var 5,1 mill. kroner i 2023 mot 28,8 mill. kroner i 2022. Egenkapitalmetoden er benyttet for å beregne BIR-konsernets andel. I selskapsregnskapet ligger investeringen ført til kostpris.

Netto finanskostnader

Netto finanskostnad økte med 82,5 mill. kroner i 2023, fra -9,1 mill. kroner i 2022 til -91,6 mill. kroner i 2023. Endringen relaterer seg til blant annet betydelig økning i rentenivå og redusert avkastning fra investering i Eviny Termo AS.

For BIR AS er netto finansposter endret med 115,4 mill. kroner, fra 89,3 mill. kroner i 2022 til -26,1 mill. kroner i 2023. Endringen relaterer seg i hovedsak til reduserte utbytter fra datterselskapet BIR Ressurs AS og det tilknyttede selskapet Eviny Termo AS, høyere rentenivå og redusert inntekt fra realisasjon av investeringer.

Årsresultat og resultatdisponering

Årsresultatet etter skatt for konsernet viser et overskudd på 5,3 mill. kroner i 2023, mot 121,5 mill. kroner i 2022.

Overskuddet i BIR AS ble redusert fra 97,4 mill. kroner i 2022 til 22,5 mill. kroner i 2023, en endring på -74,9 mill. kroner.

Egenkapitalandel

Egenkapitalandelen var ved årsskiftet for henholdsvis BIR AS og BIR konsern 11,7 og 14,2 prosent. Tilsvarende tall for 2022 var 11,5 og 15,0 prosent.

Disponering av årets resultat

Av overskudd i BIR AS på 22,5 mill. kroner, anbefales 19,9 mill. kroner overført til annen egenkapital og 2,6 mill. kroner utbetalt som ordinært utbytte.

Kontantstrøm

Konsernets kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter har i 2023 vært 131,6 mill. kroner, mot 241,8 mill. kroner i 2022. Netto kontantstrøm fra investeringsaktivitet var på -395,3 mill. kroner, mot -248,9 mill. kroner i 2022, mens finansaktivitetene bidro med en netto kontantstrøm på 298,3 mill. kroner, mot -10,2 mill. kroner i 2022.

Dette gir en samlet kontantstrøm i konsernet på 34,6 mill. kroner mot -17,3 mill. kroner i 2022. BIR AS hadde en endring i kontanter og kontantekvivalenter på 12,3 mill. kroner i 2023 mot -6,8 mill. kroner i 2022.

Investeringer, balanse og likviditet

Investering i aksjer

I løpet av 2023 har BIR-konsernet kjøpt alle aksjene i BIR Voss Hardanger AS (tidligere Indre Hordaland Miljøverk IKS). Videre har konsernet kjøpt seg opp til majoritetsandel i Retura Nomil AS med 2/3 eierandel.

Investering i utstyr

I løpet av 2023 investerte BIR-konsernet 416,9 mill. kroner i varige driftsmidler. BIR AS foretok tilsvarende investeringer på 146,1 mill. kroner.

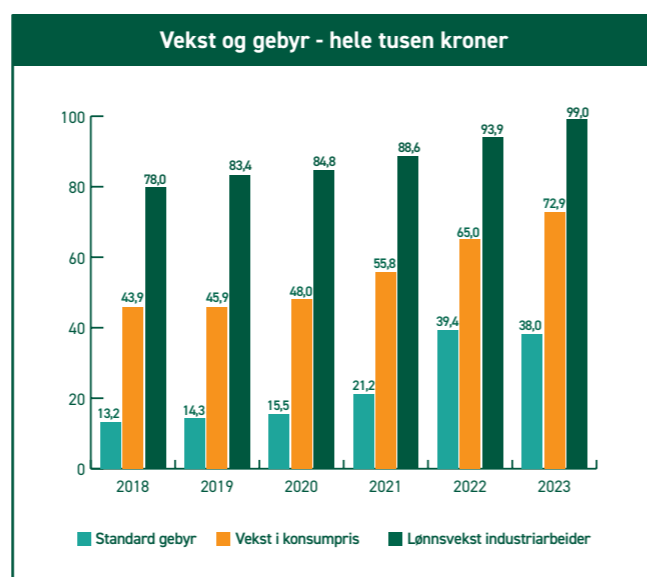
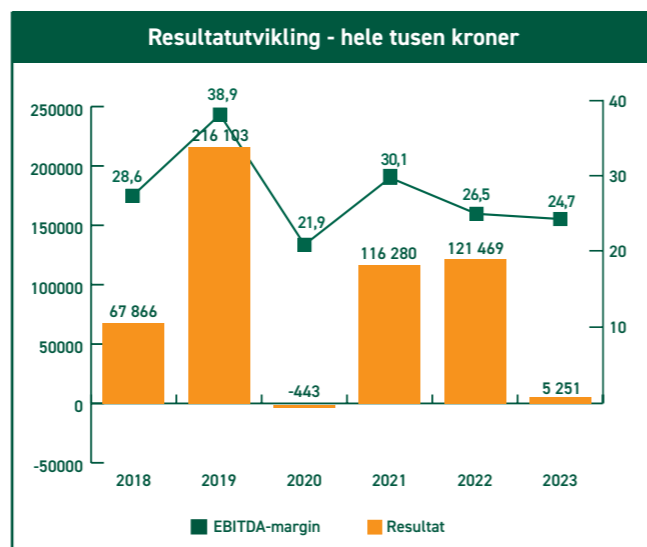
Balanse

BIR-konsernets total kapital utgjorde 3 775,0 mill. (3 459,3 mill.) kroner ved årsslutt. Annen langsiktig gjeld var på 2 703,4 mill. (2 340,6 mill.) kroner og egenkapitalen på 535,3 mill. (518,8 mill.) kroner.

BIR AS sin total kapital utgjorde 3 280,8 mill. (3 052,3 mill.) kroner ved årsslutt. Annen langsiktig gjeld var på 2 441,8 mill. (2 091,6 mill.) kroner og egenkapitalen på 384,9 mill. (350,1 mill.) kroner.

Likviditet

Konsernet har 115,0 mill. kroner i bankinnskudd og BIR AS har 39,7 mill. kroner i bankinnskudd. Utover dette har morselskapet og konsernet ubenyttede trekkmuligheter for likviditet.

Hendelser etter balansedagen

I statsbudsjettet for 2024 ble forbrenningsavgiften for avfall økt fra 476 til 882 kroner per tonn fossil CO₂. BIR og en rekke aktører har reist spørsmål ved om den eksisterende avgiften faktisk har ført til redusert avfallsproduksjon og økt grad av resirkulering, noe som var forutsetningen for innføring av avgiften. Stortinget ber regjeringen evaluere dagens avgift på avfallsforbrenning og hvordan sikre likere konkurransevilkår mellom norske og utenlandske anlegg, utrede hvordan prising av avfall mest mulig effektivt kan bidra til å redusere globale utslipp, utrede konsekvensene for fjernvarme, resirkulering og utslippsreducerende tiltak ved forbrenningsanlegg i Norge samt kostnader for forbrukerne, og komme tilbake til Stortinget senest i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025.

BIRs eierposisjon i Invertapro økte fra 18,1 prosent per 31.12.23 til 24,7 prosent i begynnelsen av 2024, som følge av deltagelse i vellykket emisjon via Folkeinvest ved årsskiftet.

Risiko

BIR har virksomhet som innebærer risiko på en rekke områder. Risikohåndtering innebærer ikke eliminering av risiko, men håndtering av risiko på et akseptabelt nivå sett opp mot konsernets risikovilje og risikoevne. Vår hensikt med risikoarbeidet er å identifisere både trusler og muligheter for konsernet og deretter styre mot et akseptabelt risikonivå slik at vi med god sikkerhet når våre strategiske mål.

I BIR jobber vi planmessig med å identifisere og håndtere risiko i beredskapsarbeid, HMS-arbeid, drift og strategisk arbeid. Gjennomgående for konsernets risikoarbeid er at det er målstyrt, ledelsesforankret og bygger på god praksis for risikostyring.

I konsernets beredskapsarbeid jobbes det med risikohåndtering gjennom kurs, øvelser og samlinger. Konsernet jobber systematisk med avvikshåndtering knyttet til HMS-området. BIR har et konsernovergripende avvikssystem med en klar oppfordring til medarbeidere om å melde avvik.

Konsernets datterselskap er selv ansvarlige for risikohåndtering knyttet til egen drift, og rapporterer dette til konsernet gjennom standardiserte kvartalsrapporter. God risikohåndtering er avgjørende for konsernets verdiskaping, og risikostyring inngår i alle vesentlige forretningsaktiviteter.

På strategisk nivå er det konsernledergruppen samlet som jobber med risiko. Dette gjøres gjennom risikoworkshoper, etterfulgt av revisjons- og tiltaksplaner på konsernnivå. Våre planlagte revisjoner og strategiske tiltak er risikodrevne og har gjennom flere år gitt konsernet verdifull læring og modning på vesentlige områder. Utover det strategiske risikobildet som konsernledergruppen i fellesskap utarbeider, har fagledere i BIR, i tett dialog med konsernledergruppen, kontinuerlig søkelys på risikobilder innenfor sitt eget fagområde.

Finansiell risiko

BIRs finansielle risiko omfatter risiko relatert til likviditet og renter. Rentebytteavtaler benyttes for å redusere renterisiko gjennom fastsatte rammer.

Kredittrisiko

BIR har kredittrisiko ved plassering av overskuddslikviditet. BIR reduserer denne ved å benytte solide banker ved slik plassering, og ved å benytte overskuddslikviditet til å betale ned på kortsiktig gjeld. BIR har også kredittrisiko ved salg av varer og tjenester. BIR har gode oppfølgingsrutiner som reduserer risikoen her.

Strategisk og markedsmessig risiko

BIR-konsernet er eksponert for flere typer av strategisk og markedsmessig risiko til tross for at en stor del av konsernet driver sin innsamlings- og behandlingsaktivitet innenfor det lovpålagte segmentet.

Vesentligste strategiske risiko knytter seg til at store deler av konsernets virksomhet er følsomme for konjunktursvingninger, strukturendringer og endringer i rammebetingelser. Statlige endringer i rammebetingelser for avfallshåndtering i Norge har gitt store endringer for avfallsbransjen i Norge og for BIR-konsernet.

Størst markedsmessig risiko er knyttet til konsernets lange kontrakter på energisalg. Fortsatt utbygging av fjernvarmenettet krever tilgang på rimelig avfallsvarme. Endringer i rammebetingelser for avfallsbehandling kan medføre at fjernvarmeutbyggingen i Norge stopper.

Menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Gjennom arbeidet med åpenhetsloven, kartlegges konsernets potensielle og faktiske negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Det vises til den publiserte redegjørelsen etter åpenhetsloven for detaljer rundt konsernets arbeid.

Arbeidsmiljø

BIR arbeider hver dag for å ha et godt arbeidsmiljø, både fysisk og psykososialt. Vi har et godt samarbeid med bedriftshelsetjenesten (Avonova).

BIR har gjennom behandlingsforsikring i Tryg gitt medarbeiderne god støtteordning ved sykdom og/eller skade. Forsikringen dekker blant annet legespesialist, fysioterapeut/kiropraktor, dagkirurgi og psykolog. Det er også mulighet for videokonsultasjon med lege, samt psykologisk førstehjelp.

Sykefravær

Totalt sykefravær i 2023 var på 7,04 prosent, hvorav 3,87 prosent var langtidssykefravær og 3,17 prosent korttidssykefravær. Dette er en nedgang på 0,26 prosentpoeng sammenlignet med året før. Godt sykefraværarbeid og nedgang i koronatilfeller er sannsynlige årsaker til nedgangen.

Skader og uhell

Det ble totalt registrert 1362 saker i forbedringssystemet i 2023. Av disse er 278 av sakene forbedringsforslag, mens 1 084 av sakene er relatert til avvik. Samlet representerer antall saker i forbedringssystemet en økning på 8,6 prosent sammenlignet med 2022.

I 2023 hadde konsernet 18 arbeidsulykker med fravær, en økning på to sammenlignet med 2022. Antall materielle skader påført tredjepersons eiendeler endte på 24 i 2023, en nedgang på 43 skader

sammenlignet med 2022. Kostnadene forbundet med disse skadene er 1 659 683 kroner. Tilsvarende beløp i 2022 var 1 549 116 kroner.

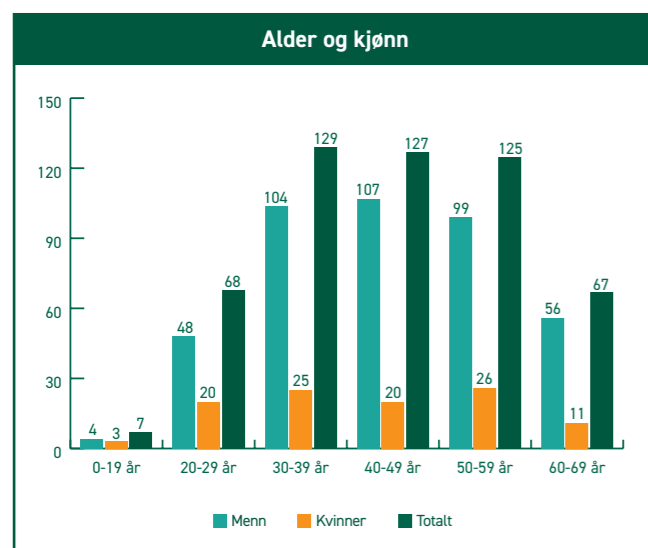
Arbeidstakerorganisasjoner og AMU

Arbeidstakerorganisasjonene i BIR er: Fagforbundet, Norsk Arbeidsmandsforbund, Det norske maskinistforbund, Yrkestrafikkforbundet og Sammenslutningen (består av mange mindre organisasjoner). Drøftinger gjennomføres både på konsern- og selskapsnivå, og vi har et godt samarbeid med organisasjonene.

BIR har AMU i følgende selskaper: BIR AS, BIR Bedrift AS, BIR Husholdning AS, BIR Nyverdi AS og BIR Ressurs AS. Samarbeidet i AMU anses som godt.

Medarbeidere og alderssammensetning

Per 31. desember 2023 hadde BIR-konsernet i alt 596 medarbeidere, med en gjennomsnittsalder på 44,7 år. Til sammenligning var vi i 2022 552 medarbeidere, med en gjennomsnittsalder på 43,5 år.

Mangfold og likestilling

BIR har som mål å skape et trygt og inkluderende arbeidsmiljø der alle verdsettes for sine ulike egenskaper og blir anerkjent for sine talenter. BIR har tro på at representasjon av kjønn, forskjellige etniske grupper, aldersgrupper og funksjonsnedsettelse bidrar til et godt arbeidsmiljø, positive resultater og innovasjon.

I konsernstyret (BIR AS) er det 37,5 prosent kvinner. I styrene i datterselskapene fordeler kvinneandelen seg som følger: BIR Ressurs 50 prosent, BIR Bedrift 27,3 prosent (inkludert døtrene Retura Vest og Norsk Riving), BIR Nyverdi 60 prosent, BIR Infrastruktur 25 prosent, BIR Husholdning 40 prosent. I hele BIR-konsernet er kvinneandelen på 21 prosent, og 19 prosent av ledere med personalansvar er kvinner. Konsernledelsen består av 25 prosent kvinner. En jevn fordeling av kvinner og menn i arbeidsstyrken er et mål vi arbeider mot også når det gjelder kvinner i ledende stillinger.

Redegjøringsplikten foreligger i et eget dokument på bir.no.

Kompetansebedrift

Lærebedrift

BIR er opptatt av å gi unge relevant erfaring og introdusere dem til arbeidslivet og avfallsbransjen. Tilbakemeldinger fra tidligere studenter har vært at de opplever bransjen som mer samfunnsaktuell, kompleks og spennende enn de på forhånd hadde forestilt seg.

Vi søker til enhver tid å ha lærlinger engasjert, og er godkjent lærebedrift innen flere fagområder. I 2023 ble BIR Husholdning AS godkjent lærebedrift i logistikkfaget og reservedelsfaget. Dette er i tråd med samfunnsansvaret BIR ønsker å ta og bidrar til å sikre bransjens fremtid med kompetente fagarbeidere.

Ved årsskiftet hadde BIR i alt åtte lærlinger fordelt på fagene IT-driftsfaget, yrkessjåførfaget, salgsgfaget og gjenvinningsfaget i henholdsvis BIR AS, BIR Husholdning AS, BIR Nyverdi AS og BIR Bedrift AS. Medarbeidere med fem års praksis kan ta fagbrev som praksiskandidat.

I samarbeid med Tuft transportskole, hadde vi høsten 2023 teoretisk undervisning i yrkessjåførfaget med 17 deltagere fra BIR Husholdning AS og BIR Bedrift AS.

Våren 2023 gjennomførte seks medarbeidere teoretisk eksamen i gjenvinningsfaget.

I 2023 tok BIR inn tre traineer gjennom Trainee Vest. Traineeene har jobbet med avfallens nedstrømsløsninger i BIR Infrastruktur AS, økonomi og bærekraft i BIR Bedrift AS og prosjektledelse innen drift og vedlikehold i BIR Ressurs AS. Trainee Vest er Bergen Næringsråds program for traineer, med mål om å tiltrekke seg de beste nyutdannede talentene til regionens næringsliv. BIR har vært med i traineeordningen siden oppstarten i 2009.

BIR er med og finansierer REdu, og deltar i både styrings- og referansegruppen. REdu arbeider aktivt for å styrke fagtilbudet i høyere utdanning og synliggjøre bransjens muligheter for studenter gjennom blant annet å satse på kompetanseutvikling, innovasjon og forskning. Gjennom REdu får virksomhetene tilgang til «summer interns», og sommeren 2023 engasjerte vi totalt fem studenter. To personer var knyttet til BIR AS, to personer var knyttet til BIR Nyverdi AS, og en person var knyttet til BIR Ressurs AS. Studentene arbeidet blant annet med å utarbeide en brosjyre som spesielt rettet seg mot nye studenter i Bergen. Det ble utarbeidet to nanolæringskurs for kundeveilederne i BIR Nyverdi AS. I tillegg ble det utført en del kartleggings- og registreringsarbeid.

I 2023 har det blitt arbeidet målrettet med utvikling av kulturen i BIR.

Det har vært arbeidet med organisasjonskulturen i hele konsernet, og en rekke tiltak er vedtatt og iverksatt for å øke vi-følelsen blant alle medarbeidere i konsernet. Samtidig har det blitt arbeidet aktivt med tiltak i ulike selskap knyttet til spesielle utfordringer i noen av selskapene.

Bærekraft og samfunnsansvar

BIR er en viktig samfunnsaktør som håndterer store mengder avfallsressurser på en ansvarlig og bærekraftig måte. BIR stiller krav til ansvarlig håndtering av avfallet etter egen verdikjede og stiller konkrete bærekraftskrav til våre samarbeidspartnere og leverandører. BIR har utarbeidet en egen veileder for bærekraftige anskaffelser og ferdigstilte i 2023 sin egen bærekraftsstrategi. Vi jobber aktivt for å påvirke positivt utover egen virksomhet med holdnings- og atferdspåvirkning mot produsenter og forbrukere.

Bærekraftsstrategi

Bærekraftsstrategien støtter opp under konsernstrategien og konkretiserer organisasjonens tilnærming til bærekraft. Bærekraftsstrategien gjelder i likhet med konsernstrategien i perioden frem til 2024, og vil i neste omgang være en integrert del av konsernstrategien. Bærekraftsstrategien gjelder for hele BIR-konsernet og retter oppmerksomheten mot hvordan BIR skal redusere sin klima- og miljøpåvirkning, beskytte menneskerettigheter, bidra til sosiale og økonomiske utviklingsmål, og sikre langsiktige bærekraftige forretningsmodeller.

Bærekraftsstrategien er strukturert i fire fokusområder: ta miljø og klimaansvar, skape verdier av ressurser, sikre ansvarlig styring og drift og utvikle folkene og kulturen. Til hvert av fokusområdene er det utarbeidet prioriterte målsettinger og tiltak.

FNs bærekraftsmål

BIR har aktiviteter som bidrar til at eierkommunene og BIR-konsernet når sine ambisjoner knyttet til FNs bærekraftsmål. Gjennom konsernstrategien og bærekraftsstrategien er alle BIRs prioriteringer knyttet opp til FNs bærekraftsmål. BIR har prioritert å jobbe spesielt med fem av målene der vi i størst mulig grad kan gjøre en forskjell ut fra vår kjernevirksomhet og verdikjede, men vi ønsker å bidra til alle.

Mål nr. 9 Innovasjon og infrastruktur

BIR skal bidra til utvikling av bærekraftig og innovativ infrastruktur. Ved å digitalisere infrastrukturen for avfall, kan BIR motivere til økt kildesortering blant annet ved at det lønner seg økonomisk.

BIR samler data fra nærmere 240 000 sensorer plassert på bossnett, bosspann, nedgravde løsninger, returpunkt og fellesløsninger og bidrar til å ytterligere optimalisere innsamlingen. Stadig flere nedgravde løsninger og returpunkt er utrustet med sensorer som gir opplysninger om fyllingsgraden. Dermed kan tømmeffrekvensen optimaliseres.

Mål nr. 11 Bærekraftige byer og samfunn

BIR skal gjennom sin rolle som renovasjonsaktør bistå med tjenester og løsninger som legger til rette for bærekraftige samfunn og smart byutvikling. Bergen har en effektiv renovasjonsløsning som reduserer tungtransport i sentrumskjernen.

Bygging av eget biogassanlegg på Voss går etter planen og skal være ferdigstilte sommeren 2025. Der utnyttes innsamlet matavfall til biogass,

og bioresten inneholder verdifulle næringsstoffer som føres tilbake i naturens kretsløp.

Mål nr. 12 Ansvarlig forbruk og produksjon

BIR skal gjennom inn- og oppsamling, mottak og avfallsbehandling bidra til bærekraftige verdikjeder. Gjennom kundeveiledere, bir.no, Facebook, Instagram og kundebladene Bossanova og Miljøbladet, gir BIR god veiledning i kildesortering.

Mål nr. 13 Stoppe klimaendringene

BIR skal bidra til å stoppe klimaendringene ved å kontinuerlig gjennomføre tiltak for å redusere vårt klimaavtrykk. BIRs engasjement for fangst og bruk av CO₂ er en viktig del av dette bærekraftsmålet og det enkelttiltaket som vil ha størst betydning for at

Bergen kommune skal nå sine klimamål. Arbeidet med myndighetspåvirkning for å kunne realisere et karbonfangstanlegg i Rådalen har fortsatt med full kraft i 2023.

BIR har et strategisk mål om å sikre fossilfri transport og bidra til at klimagassutslipp fra avfallshåndtering er nesten null i 2030. For å oppnå dette, jobbes det med å skifte ut bilparken til BIR fra fossilfrie til utslippsfrie kjøretøy. I 2023 var ca. 30 prosent av renovasjonsbilene elektriske. Under forutsetning om at utskiftingstakten opprettholdes, vil BIR Husholdning og BIR Bedrift oppnå sin del av forpliktelsen om fossilfri drift før 2030. Tilsvarende utskifting må skje for maskinparken, og samlet sett var 26 prosent av den totale bil- og maskinparken til BIR fossilfri i 2023.

Mål nr. 17 Samarbeid for å nå målene

For BIR er det viktig med et godt samarbeid på tvers av eierkommunene. BIR-konsernet har i 2023 hatt samarbeid med en rekke industrielle samarbeidspartnere, i tillegg til virksomheter som Klimakur for Avfallsforbrenning i Norge (KAN),

VilVite, Give Music a Chance, Ungt Entreprenørskap, NORCE, Bergen Næringsråd, Voss og Hardanger næringshage, NHH og Naturvernforbundet.

Konsernet skal oppnå sine mål ved aktivt å dele kunnskap og erfaringer med andre som ønsker å utvikle sine renovasjonstjenester.

Sirkulær økonomi og ombruk

BIRs konsernstrategi definerer sirkulær økonomi som et strategisk satsingsområde. Konsernet skal være en sentral driver for utvikling av sirkulære verdikjeder og sørge for at avfall som ikke kan gjenbrukes eller resirkuleres håndteres på en ansvarlig måte. Målet er redusert avfallsmengde og økt gjenbruk og materialgjenvinning.

BIR jobber aktivt med å øke omsetningen av ombruksvarer både på gjenvinningsstasjonene våre og ombruksmarkedene. Gjennom tredjepartssamarbeid sørger vi for forlenget levetid for musikkinstrumenter og hvitevarer. I den konkurranseutsatte delen av konsernet har vi etablert samarbeid med aktører for å gjenvinne tørkepapir i stedet for å sende det til energigjenvinning. Dette vil

redusere CO₂-avtrykket med minst 40 prosent, sammenlignet med tårkepapir som går til forbrenning og reduserer restavfallsmengden med minimum 15 prosent.

BIR Bedrift jobber gjennom det nyetablerte selskapet Ommat Matressurs AS med oppsirkulering av matressurser med mål om å optimalt bevare kvaliteten på ressursene og omdanne matressurser til nyttige råvarer for videre produksjon.

BIR Ressurs sørger for bærekraftige løsninger ved å ta hånd om og skape verdier av alt avfallet BIR har samlet inn fra husholdningene. Alt som kan materialgjenvinnes og er utsortert sendes videre til produksjon av nye produkter. Restavfallet utnyttes til produksjon av strøm og fjernvarme i Bergen. På vårt avanserte sorteringsanlegg på Mjelstad i Osterøy kommune tar vi ut metall fra bunnasken fra forbrenningsanlegget og selger det som råstoff til nye produkter.

Holdningsskapende aktiviteter i 2023

Aktivitetene skal bidra til at våre kunder tar miljømessige gode valg. Noen av aktivitetene BIR gjennomførte i 2023 var:

Gjenbruksuken 2023 ble arrangert i november. Sammen med BIR og Bergen kommune, bidro 45 medarrangører til en inspirerende uke med over 60 arrangementer.

I høst gjentok studentorganisasjonen Sammen og BIR suksessen med å arrangere gjenbruksfestival for studentene og sørget for en mer bærekraftig og sirkulær studiestart. Studentene gjorde rent bord da de fikk forsyne seg helt gratis fra en hall full av brukte gjenstander, småmøbler og klær.

Noen av våre nyutdannede medarbeidere sto på stand på arrangementet Om i Morgen og delte sine erfaringer fra BIR med interesserte studenter. De fikk høre om BIR-konsernet, interessante og utfordrende prosjekter, og de fikk bryne seg på en konkurranse om CO₂-utslipp fra forbrenningsanlegget i Rådalen.

BIRs populære mini-melbillefarmer har vært til utlån hos en rekke skoleklasser i løpet av året.

BIR er representert i styret til Ungt Entreprenørskap Vestland, og har i 2023 bidratt lokalt med veiledning og juryarbeid til vestlandsmesterskapet i Ungt Entreprenørskap og nasjonalt med strategiarbeid.

I 2023 var BIR for fjerde gang medarrangør av Sirkulærskolen sammen med Bergen Næringsråd og en håndfull andre aktører.

Myndighetspåvirkning

God dialog med eierkommunene og politikere lokalt og nasjonalt er viktig for BIR. Vi inviterer jevnlig til eiermøter, og det er gjennomført møter med flere av de politiske partiene. Karbonfangst, forbrenningsskatt, ladeinfrastruktur for store nullutslippskjøretøy og forbedret regelverk for produsentansvarsordningen står fortsatt høyt på agendaen.

Kundetilfredshet og omdømme

Kundeundersøkelsen viser at BIR fortsetter trenden med høy kundetilfredshet og godt omdømme. I fjorårets undersøkelse ble en del spørsmål byttet ut. Det ble lagt til flere spørsmål innen bærekraft, noe som gir et nytt nullpunkt for målingene. Resultatene viser at BIR har et godt omdømme og at det er høy tillit til BIR knyttet til bærekraft. 80 prosent sorterer alt eller av det meste av avfallet sitt hjemme. Overordnet er det høy tilfredshet med tilbudet av avfallstjenester. Topp tre drivere for kundenes inntrykk av BIR er at BIR er en miljøbedrift som viser vei, BIR bidrar til en bærekraftig utvikling, og BIR er en viktig bidragsyter til lokalsamfunnet. BIR scorer relativt høyt på alle disse parameterne.

Etikk, integritet og compliance

For BIR er det vesentlig å opprettholde en høy etisk standard i alt vi gjør. Derfor har vi etiske retningslinjer og et felles verdisett som skal bidra til at vi holder en høy etisk standard i vår daglige drift.

Konsernet har gjennom FUTURE-PROOF-samarbeidet nylig forpliktet seg til å ta del i vårt felles ansvar for å respektere menneskerettighetene. FUTURE-PROOF er Bergen Næringsråd og Raftostiftelsen sin samarbeidsplattform for næringsliv og menneskerettigheter, som hjelper næringslivet til å etterleve sitt menneskerettighetsansvar.

BIR har nulltoleranse for korrupsjon, og vi skal utføre vår virksomhet med høy integritet i alle ledd.

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre våre prosesser og rutiner for at vi skal oppfylle gjeldende krav, og vi sikrer implementering av våre prosesser gjennom opplæring. Gjennom rapportering og revisjoner følger vi opp at vi er i samsvar med gjeldende krav.

Selskapet og konsernet rapporterer og tilfredsstiller krav til åpenhetsloven. Redegjørelser publiseres årlig på bir.no innenfor lovens frister.

Det er registrert to varslings saker i 2023, og begge sakene er ferdig behandlet og lukket.

Ytre miljø

Forhold som kan påvirke ytre miljø

Avfallsforbrenning gir belastning på ytre miljø gjennom utslipp til luft og vann. Utslippene til luft og vann fra forbrenningsanlegget ligger i all hovedsak godt innenfor konsesjonsgrensene. Vi hadde en overskridelse av grenseverdien for doksiner til luft og har hatt utfordringer med å overholde en av grenseverdiene for kadmium. Begge tilfellene er håndtert.

Deponidrift er også en type virksomhet som gir belastninger på ytre miljø. Deponiet på Mjelstad er et industrideponi med sigevannsoppsamling som leder vannet ned til et renseanlegg i bunnen av deponiet. Der blir vannet renset før det blir sluppet ut på dypt vann i Osterfjorden. Vi arbeider nå med å utvide og forleng driftstid for deponiet.

For BIRs øvrige aktivitet anser vi fare for skade på ytre miljø som begrenset.

Tiltak for å redusere negativ miljøpåvirkning

BIR har et strategisk mål om 100 prosent fossilfri drift innen 2030. Utskiftingsplanen for renovasjonskjøretøy tilsier at vi når dette målet. I dag er ca. 22 prosent av bilparken elektrisk. Videre jobber vi med å redusere den samlede kilometerproduksjonen gjennom effektivisering av rutestrukturer samt å være helt i frontlinjen for å teste ut og implementere innovative og miljøvennlige driftsløsninger.

Energileveransen til Eviny Termo sitt fjernvarmenett gjør BIR til en viktig bidragsyter til lavere CO₂-utslipp i bergensområdet. BIR har som mål å fange og lagre CO₂ fra avfallsforbrenning og har gjennomført mulighetsstudier på dette. BIR deltar i prosjekter med academia og oppstartselskap innen feltet karbonfangst, bruk og lagring, og har tett samarbeid med andre forbrenningsanlegg om temaet.

Fremtidsutsikter

Konsernstrategi

BIRs konsernstrategi ble vedtatt i 2020 og gjelder i perioden frem til 2025. Prosess for ny strategi er startet, og ny konsernstrategi vil vedtas i løpet av 2024.

Nåværende strategi gir BIR muligheten til å utvikle effektiv tjenesteproduksjon samtidig som vi er opptatt av avfallsreduksjon og riktig bruk av avfallet som ressurs.

BIR mener at strategien gir oss god mulighet til å utvikle sirkulære forretningsmodeller, bruk av råvarene til ny samfunnsriktig produksjon og å lage løsninger for avfallsreduksjon gjennom gjenbruk og ombruk.

Forventet økonomisk utvikling

BIR har to økonomiske fokus i konsernet. Den lovpålagte delen skal utvikle effektive og gode tjenester som tilfredsstiller den lovpålagte oppgaven på en god måte. Den økonomiske indikatoren for effektivitet i denne delen av konsernet er prisen på den lovpålagte tjenesten. BIR har lav pris på denne tjenesten og leverer i så måte godt økonomisk resultat for lovpålagt del av konsernet. I 2023 satte BIR ned prisen på den lovpålagte tjenesten med 1 prosent nominelt.

Den konkurranseutsatte delen av konsernet har i gjennomsnitt levert god avkastning på den kapitalen som eierne har stilt til vår disposisjon. For 2023 var resultatet likevel noe svakere enn de siste årene, slik at utbyttegrunnlaget blir lavere enn forventet.

BIR mener at avfallsbransjen i Norge har fått dårligere rammebetingelser i de senere årene. Innføring av høye avgifter på behandling av restavfall i Norge, forbud mot gjenbruksbutikker i lovpålagt sektor og en manglende kompensasjon fra myndighetene til fjernvarme for strømstøtteordningen er alle eksempler som gjør det vanskelig for god utvikling av norsk avfallsbransje. Signaler om endringer i rammeverket gjør at BIR ser mer positivt på den økonomiske utviklingen i årene fremover.

Teknologi og standardisering

Avfallsbransjen har i mindre grad enn en del andre bransjer tatt i bruk teknologi for å utvikle gode løsninger. BIR mener at vi vil kunne håndtere råvarene i avfallet på en langt bedre måte dersom digital utvikling i avfallsbransjen tar fart.

For å kunne utvikle avfallsbransjen til en råvareleverandør, må mottakere av råvarene ha sikkerhet for innhold og kvalitet. Da må prosesser bygges der sporing og identifisering av innhold er digitalt mulig. BIR har utviklet prosesser som gjør at vi kan ta en slik rolle, blant annet som en godkjent forprodusent og ved utvikling av IT-verktøy.

BIR mener at avfallsbransjen bør ha mer søkelys på å lage gode prosesser for råvarer, med standardisering og digital sporing, heller enn å ensidig være opptatt av gjenvinningsprosent og kildesorteringsmål.

Forretningsutvikling

BIR har et ønske om å utvikle sirkulære forretningsmodeller i samarbeid med andre.

Sirkulærøkonomiske forretningsmodeller forutsetter bransjeoverskridende samarbeid. BIR ser at mange ønsker å samarbeide med oss for å utvikle nye og bedre løsninger på de utfordringene som samfunnet står ovenfor.

Riktig bruk av råvarene i avfallet, eller råvarer før de defineres som avfall, til ny og samfunnsmessig god produksjon, vil skape verdier og redusere belastningen på kloden. BIR mener at avfallsbransjen må samarbeide med andre bransjer for å nå klimamålene og skape mer bærekraftig produksjon. Avfallsbransjen kan ha en stor rolle i det grønne skiftet, og BIR ønsker å ta en slik rolle.

Styrets arbeid og styreforsikring

Styret har gjennomført ni ordinære styremøter og ett ekstraordinære styremøte i 2023. Det er gjennomført to uformelle eiermøter i 2023. Konsernets ordinære generalforsamling ble gjennomført 22. juni 2023.

Konsernstyret og konsernledelsen hadde strategisamling på Voss 1.–2. februar 2023. Den 23.–24. august 2023 var det samling for alle styrene i BIR, konsernstyret og styrene i de 100 prosent eide driftsselskapene. På styresamlingen var det innlagt rundtur og omvisning på flere av BIRs anlegg og gjenvinningsstasjoner.

Forsikring for styrets medlemmer og daglig leder

Styreansvarsforsikringen omfatter daglige ledere og styremedlemmer i alle BIR-selskaper hvor BIR eier mer enn 50 prosent. Forsikringen dekker i tillegg BIRs Bedriftsforsamling. Dekningsomfang er opptil 20 mill. kroner per tilfelle og egenandelen er 0 kroner. Forsikringen omfatter sikredes rettslige erstatningsansvar for ren formueskade som sikrede kan pådra seg i egenskap av sin styrefunksjon. Med ren formueskade forstås økonomiske tap som ikke er oppstått som følge av skade på person eller ting, herunder fare for skade som ikke er inntruffet.

Aslak Sverdrup
Styreleder

Kari Foseid Aakre
Nestleder

Anne-Merete Ask
Styremedlem

Gustav Bahus
Styremedlem

Tori Langås
Styremedlem

Mads Wiik Kleven
Styremedlem

Espen Petter Walde
Ansattrepresentant

Atle Kristoffersen
Ansattrepresentant

Borghild Lekve
Konsernsjef